

Izbija vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Čredniški in upravniški prostori: 2657 B. Lawndale av.

Office of publication: 2657 No. Lawndale av. Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XII.

Cons. lista Entered as second-class matter January 25, 1910, at the post-office for \$4.00, at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., petek, 20. junija (June 20) 1919.

Subscription \$4.00 Yearly. ŠTEV.—NUMBER 145.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Večinski socialisti bodo odločili.

Scheidemannova stranka bo menda iz strahu pred komunizmom spremenila stališče. Spartakovci bi bili skoraj vjele Eberta in tri ministre v Weimarju.

Kodanj, 19. jun. — Večinski socialisti v narodni zbornici v Weimarju bodo odločili, da li bo v ponedeljek podpisan mir ali bodo zavezniki z Američani vred okupirali Nemčijo. Večinski socialisti so najmočnejša posamezna stranka v zbornici in na katero stran padejo njihovi glasovi, tam bo odločitev. Na katero stran se odločijo, ko pride mirovna pogodba na glasovanje, se danes še ne more reči z gotovostjo, ali znamenja so se pojavila ob enajsti uri, da bodo glasovali za mir. Ako se to zgodi, tedaj gotovo resignirajo demokratični in morda klerikalni člani Scheidemannove vlade in nadomestijo jih neodvisni socialisti, ki so ves čas za podpisovanje pogodbe, kakršna je. Nemški mirovni delegatje so priporočili narodni zbornici, da naj zavzame pogodbo; ako zbornica sprejme pogodbo, bodo delegatje resignirali in v Versailles bo poslana nova delegacija, ki podpisuje mir.

Znamenja, da mislijo večinski socialisti spremeniti stališče in glasovati za podpisovanje miru, so prišla v zadnjih 24. urah. V torku je njihov organ "Vorwaerts" se znel proti zavezniškemu odločitvi in pozival zbornico, da odloži Nemčijo mora biti odločen "Ne!", ali večeraj je ravno ta list pokazal popolnoma drugo barvo in v dolgem članku je lamentiral, kakšna nevarnost da čaka Nemčijo, ako zavzame pogodbo. Nemčija bo morala izbrati med boljše in v zavezniško okupacijo in posledica da bo razkoračila Nemčije v več manjših držav. Članek zaključuje z besedami: "Edina pot iz grozeče nevarnosti je, da Nemčija podpisuje mir."

Dogodek v Weimarju, ki se je pripetil v torku ponoči, ko so hoteli spartakovci vjeti predsednika Eberta in tri ministre, je zelo oplašil večinske socialiste. Novi industrijalni nemiri in agitacija za splošno stavko so prepričale Scheidemannove pristaje, da komunistična revolucija še vedno ugrožja Nemčijo. To jih je menda privedlo do zaključka, da rajši vidijo kapitalistično-imperialistični mir, kot pa diktaturo proletarijata.

Pariz, 19. jun. — V konferenčnih krogih prevladuje mnenje, da bodo Nemci podpisali. "Matin" je večeraj obelodanil poročilo svojega korespondenta v Weimarju, ki javlja, da je tamkaj še vedno močno mnenje proti podpisovanju. Živezni minister Schmidt je dejal poročevalcu, da se Nemčija lahko prebrani kljub ponovni blokadi.

Že Zeneva poročajo, da se je pojavilo na švicarski meji nebroj nemških begunov, ki so boje boljše revolucije ali zavezniške okupacije in bi se radi naselili v Švici. Švicarska vlada je pomnožila straže na meji, kajti gospodarski položaj v Švici ne dopušta, da bi se povečalo število tujih gostov.

Weimar, 19. jun. — V torku ponoči bi bili spartakovci skoraj vjele predsednika Eberta, načelnika vlade Scheidemanna, vojne tajnika Noska in dr. Davida v weimarskem gradu. Komunisti so dobili na svojo stran nekaj vojakov, ki je bilo v službi v mestu. Nato so napadli tukajšnje zapore in osvobodili okrog 60 spartakovcev, ki so napadli grad, v katerem so ministri s predsednikom vred nastajali. Spartakovci so želeli grad v svoji posesti, kajti straha je bila prešlaba, da bi jih bila vstavila in že so hoteli areti-

KAJ POMENI SLEDEČA BRZOJAVKA?

V Benetkah so izgreli in zavezniški hočejo biti sodniki. Rusi reokupirali Krasnajokorko.

OGRSKI KOMUNISTI APELIRAJO NA FRANCOŠKI PROLETARIJAT.

London, 19. jun. — Tukajšnji glavni stan ameriške mornarice je večeraj prejel sledečo nerazumljivo brzojavko iz Benetk, katero je poslal admiral Andrews, vrhovni poveljnik ameriškega bojnega brodograja na Jadranskem morju:

"Tukaj so veliki nemiri. Trije italijanski častniki napadeni. Strelji iz revolverjev. Zavezniško vojno sodišče vodi preiskavo. Prosim za dovoljenje, da smemo imenovati mešano zavezniško vojno sodišče, ki bo sodilo rebele, kajti civilna vlada ne more vstaviti nemirov. Skrajna akcija je potrebna."

Častniki v ameriškem glavnem mornariškem stanu ne morejo razumeti, kaj se je zgodilo, da je potrebna zavezniška intervencija v italijanskem mestu. Zadeva je bila poverjena admiralu Knappu v Parizu. Nadaljne podrobnosti od admiral Andrewsa se rado vedno pričakujejo.

Rim, 19. jun. — Včeraj se je pričela v Rimu generalna stavka proti draginji. Posebnih nemirov še ni. Vse tovarne počivajo, mnogo prodajalnic je zaprtih, toda poulična železnica še obratuje. Vojaške čete patrolirajo ulice in na strateških uličnih vogalih so postavljene strojne puške.

Zeneva, 19. jun. — Iz Prage poročajo, da je v Budapešti odprt kongres ogrskih sovjetov in Bela Kun predseduje zborovanju. Kongres je naslovil apel na francoski proletarijat, proseč ga, da naj pomaga ogrski in ruski sovjetski republik v njihovi revoluciji za svobodo. Apel zaključuje: "Upamo, da nam branitelji bivše francoske komunne prisostujejo na pomoč v boju proti kapitalizmu in imperializmu."

London, 19. jun. — Uradna brezlična brzojavka iz Moskve se glasi, da so sovjetske čete reokupirale trdnjavo Krasnajokorko nasproti Kronštata v Finskem zalivu.

Estonski vojni stan v Narvi potrjuje gornje poročilo, ko razglasi, da so bele čete pod pritiskom velike sovražne sile izpraznile Krasnajokorko. Beli so uničili topeve in utrdbe pred odhodom.

Dunaj, 17. jun. — Tukajšnja "Arbeiter Zeitung" je danes obdolžila poslanika ogrske komunistične vlade, da je pomagal pri sobotnih in nedeljskih izgrelih na Dunaju. Omenjeni list piše, da je poslanik Ozobel potrošil milijone kron za boljševo agitacijo v Avstriji.

Komunisti na Dunaju, ki so vsak dan bolj močnejši in drzejši, tožijo policijskega načelnika Schoberja, da je on zakrivil krvavo izgrede zadnje sobote in nedeljo. Komunisti zahtevajo, da so Schober odstavili.

rati ministre, ko je general Maerker na bližnjem kolodvoru slišal strele in takoj napadel spartakovce z večjim številom vojakov. V boju je bilo ubitih pet spartakovcev in en vladni vojak, 28 spartakovcev je bilo vjetih.

REŠKI ITALIJANI OVIRAJO AMERIŠKO PODPORO SRBIJI.

Načelnik ameriške pomožne uprave grozi z drastičnim nastopom.

Reka, 12. jun. — (Poroča Th. S. Ryan). Razmerje med Italijanskim "Consiglio Nazionale" (Narodni svet) na Reki in medzavezniško železniško in živežno misijo, kateri je pridružena ameriška živežna uprava, je napeto do preloma.

"Consiglio" zahteva, da mora biti plačana tovarnina od vseh živil in drugega materiala, ki ga pošilja medzavezniška misija z Reke v Srbijo. Američani so zelo razkačeni vsled te zahteve in kapitan R. W. Patterson, načelnik ameriške živežne uprave v Trstu, je zagrozil, da prijavi vso afero mirovni konferenci v Parizu, ki naj razsodi, kakšno oblast ima pravzaprav "Consiglio Nazionale" na Reki. Ta grožnja je pomagala, da so Američani brez ovir poslali 30 vagonov moke v Srbijo. Dva dni pozneje so Italijani zopet ponovili zahtevo in izjavili so, da ne bodo pustili izločiti ameriškega olja, ki je prišlo v reško luko.

Američani in zavezniški zastopniki smatrajo, da je Reka sovražna teritorij in kljub vsem proklamacijam italijanskega Narodnega sveta, da se Reka anektira k Italiji, spada po njihovem mnenju še vedno k Ogrski. Francoski častniki pravijo, da Italijani pobirajo tovarnino od blaga civilnih trgovcev, dasiravno nimajo pravice, ker samopočena italijanska vlada na Reki ni še nikjer priznana. Italijani zahtevajo 2000 kron od vagona. Patterson je izjavil, da bo vstavil železniški promet v okolišju Reke in vporabil železnico za prevažanje potrebščin v Jugoslavijo, ako bodo Italijani še nagajali.

Ko je medzavezniška misija uveljavila preiskavo, je prišlo na dan, da reški "Consiglio Nazionale" računa tovarnino na 28 kilometrov dolgi železniški črti onkraj Kraljevice, kjer je jugoslovanski teritorij.

CARRANZA NE BO VEČ PREDSEDNIŠKI KANDIDAT.

Washington, D. C. — Sedanjí mehiški predsednik Carranza ne bo več kandidiral za predsednika. To izjavo je podal general Carranza Aguilar, guverner države Vera Cruz, ki je bil poslan v važni misiji v Združenih državah. Po izjavi Aguilara ne prevzame Carranza kandidature pod nobenim pogojem.

General Aguilar je izjavil, da se ameriška vlada pošteno trudi, da zatre banditstvo ob meji, toda nekateri brezvestni trgovci pošiljajo Villi strelivo in orožje za zlato in živino, ki je bila ukradena v Združenih državah. O Felipe Angelesu je dejal, da je golo orožje Ville, ki je poznan kot na vaden bandit. Pristavil je, da bi mehiška vlada napravila kmalu konec banditstvu, če bi imela potrebno strelivo. Prepoved za uvažanje streliva ne zadene banditov, ker ga vtihoapljujejo v Mehiko. Raztegnena meja daje tiho-tapeem vse ugodnosti.

UNIČENJE KORUZNEGA HROŠČA.

Charleston, W. Va. — Blizo Panttmanna so se prikazali koruzni hrošči v tako veliki množini, da so farmarji takoj pozvali profesorja Charles A. Reeserja, ki je nastavljen pri poljedelskem departmantu. Okuženi so bili štirje akri sveta s hroščem. Profesor je ukazal preorati svet, nakar so popolnili z gazolinom in zapalili. Poginilo je na milijarde teh škodljivcev in sovražnikov poljedelcev, tako da je sedaj nevarnost preč, tako da se razširi hrošč po bližnjih kmetijah.

INDUSTRIJSKI IN TRGOVSKI POLOŽAJ V ZDR. DRŽAVAH.

Izgledi za trgovino so dobri; industrijalni položaj ni povoljen.

ZA EVROPO JE TREBA TRI MILJARDE DOLARJEV KREDITA.

New York, N. Y. — Izgledi za trgovino so dobri, posebno v poljedelskih distriktih, kajti poljedelski pridelek se bo spravil po dobri ceni v denar. Položaj v industriji pa ni tako povoljen. Jeklarne obratujejo le od 60 do 65 odstotkov. Tekstilna industrija ima veliko naročil. Cene gredo navzgor izdelanim produktom in tovarnarji izjavljajo, da je temu krivo povišanje delavske meze in visoke cene za sirovine. V delavskih krogih pa pravijo, da stvar ni taka, kot jo prikazuje tovarnarji. Res so delavcem povišali nekoliko mezo, ali to povišanje meze ni v soglasju z visokimi in pretiranimi cenami. V tekstilni industriji je trajala stavka precej časa in tovarnarji hočejo zdaj nadomestiti profit, ki ga jim je vzela stavka, ker so tovarne počivale. Še po vsaki stavki so navadno tovarnarji povišali cene produktom, čeprav niso delavcem povišali meze.

Z naročili so založeni tovarnarji, ki izdelujejo poljedelske stroje, avtomobile, glasovirje, kajti trgovci upajo, da najdejo v farmarjih dobre odjemalce.

Oljni industriji ni treba omejitvi, da je položaj ugoden. Zdaj je polje in čas je napočel za oljne magnate, da žanjejo. V bakreni industriji so se razmere obrnile malo na boljše.

V tujezemstvo najbolj izvažajo živila in sirovine, uvoz v Združene države je zelo majhen.

V stavbinski obrti ni prave živahnosti, k ljutemu da se slišijo pritožbe, da primanjkujejo stanovanja. Cene stavbinskemu materialu so visoke, pa tudi ni denarja za stavbe.

Zadnje tri tedne plešejo borzjani in špekulantje zopet kankan. Zvezni rezervni odbor je posvaril borzjane in špekulante, naj prenehajo z divjo igro.

Drugi narodi prihajajo po kredit v Ameriko. Prav zanesljivo bodo zahtevali še več denarja za druga podjetja. Bankirji in finančniki pa niso urni a posojili, ampak zahtevajo gotove legalne garancije.

Iz Washingtona je došla vest, da zvezni rezervni odbor meni, da se potrebuje v prihodnjem mesecu tri milijarde dolarjev, da se nadaljuje z izvozom v tujezemstvo. Nekateri sodijo, da je skoraj nemogoče ustreči tej zadevi, ako ne bodo finančniki napeli izredno svojih moči. Če dovolijo Evropi kredit na dolge obroke, bo Amerika ostala brez denarja, če se ne dovoli Evropi kredit, bo nastala stagnacija v ameriški industriji.

Finančniki prihajajo do starega zaključka, da mora ameriško ljudstvo hraniti, če se hoče pomagati Evropi. Kako naj ljudstvo brani še bolj pri tej draginji, ko je že tako omejilo svoje izdatke na najnujnejše potrebe, je pa seveda uganka, ki jo morejo razvozljati tudi finančne luči.

IZDELOVALCI ZABOJEV ZA SMOTKE NA STAVKI.

Chicago, Ill. — V Chicagu je zastavkalo nad dva tisoč izdelovalcev zabojekov za smotke. Delavci so obvestili podjetnike, da zahtevajo, da se meza poviša za 37%. Povišanje je treba izplačati od prvega januarja 1919. Podjetniki so odklonili delavske zahteve in se združili z lesnimi trgovci da bodo ložje nastopili proti delavskim zahtevam.

Delavcem ni po tej odločni odklonitvi preostalo drugega kot proglašati stavko.

DIRINDAJ MESCANSKEGA ČASOPISJA.

Lažjive vesti o nameranih bombnih napadih so prepredle zgradbo velikih tovarn.

ČASNIKARSKA POROČILA SO NERESNIČNA, IZJAVA PHILIPP J. BARRY.

Chicago, Ill. — Zadnje tedno prihajajo poročila iz vzhodnih mest, da je glavni stan dinamitarjev, bombovcev in raznih drugih zarotnikov, ki nameravajo prirediti veliko krvoprelitje na četrtega julija, v Chicagu. Časopisje, ki zagovarja velebizniške interese, prinaša te vesti s satanskim veseljem, katerim dodaja svoja modrovanja in domišljije, ki so se rodile v možganih kakšnega "oklopnega" meščanskega urednika. V javnost so prihajale strašne pripovedke o anarhistih in drugih nasilnih prekucah, tako da so ljudje, ki žive zunaj Chicaga, mislili, da v Chicagu vsaki drugi človek, ki je na ulici, nosi bombe v žepu in s krvjo podplutimi očmi išče žrtve, ki jih pozdravi z bombo. Uredniki so bili toliko pametni, da niso imenovali nobenega imena, ampak so zapisali: "policija pravi, rečeno je bilo v detektivskem biroju, govorili so na policiji, neki detektiv je rekel" itd. Če bi uredniki in časnikarski poročevalci navedli imena, bi bilo lahko dognati, da so lagali.

Taka časnikarska poročila pa škodijo mestu in razvoju industrije v mestu. Noben tovarnar se ne upa v mestu zgraditi tovarno, če ni varen pred anarhisti, kajti pričakovati ima vsak nesrečo, da mu tovarno zaustrele in še nje-ga ubijejo.

Dve zunanji korporaciji sta nameravali v Chicagu zgraditi tovarni, ki bi stali do enega milijona dolarjev. Ustrašili sta se poročil o anarhistih in sta opustili načrt. Ta poročila so napravila veliko škodo mestu, posebno pa še stavbinskim delavcem, ker je položaj v stavbinski stroki slab.

Philip J. Barry, superintendent justičnega departmanta, je izjavil, da so neresnična časnikarska poročila, ki so proglašala Chicagu za središče anarhističnih zarot, omejila razvoj industrije v mestu. Neresnične vesti o anarhističnih zarotah so povzročile, da sta dve zunanji korporaciji opustili načrt za zgradbo tovarn, ki bi stali en milijon dolarjev.

Škoda, ki jo ima mesto od takih lažljivih vesti, bi morali povrniti lastniki časnikov, ki poročajo laži v svet, da vzbujajo senzacijo. Če bi se to zgodilo, bi laži hitro izginele iz listov.

DVE TRETJINI ARMADE STA DEMOBILIZIRANI.

Washington, D. C. — Vojni departament naznanja, da sta demobilizirani dve tretjini armade. Za demobilizacijo armade bodo potrebovali še tri mesece, če bodo odstavili po 357,000 mož na mesec.

Prvih deset dni v juniju je bilo demobiliziranih 110,000 mož.

STAVKA LIVARSKIH DELAVCEV SE TRAJA.

Denver, Colo. — Livarski delavci še stavkajo in vrše se konferenca med zastopniki delavstva in podjetnikov, ki obetajo, da štrajk kmalu konča.

Livarji zahtevajo povišanje meze.

8 DO 10 LETNA DEČKA VLOMILCA.

Chicago, Ill. — 8-letni John in 12-letni James Ball sta v zadnjih tednih vlomila v razne trgovine. Prijeli so ju, ko je policija prešla poziz, da so vlomili vrdli v prostore Fleischman Yeast kompanije. Dečka sta izjavila, da sta kradla, ker nista imela obleke in sta bila bosa.

ZBORNICA JE ODKLONILA PIVO IN LAHKA VINA.

Predloga, ki dovoljuje pivo in lahka vina odklonjena z desetimi proti tremi glasovi.

POL ODTOTNA ALKOHOLNA PIJAČA JE ALKOHOLNA.

Washington, D. C. — Zbornični odsek je odklonil z desetimi proti trem glasovom predlog poslancea Igoeta, ki priporoča, da se zakon o vojni prohibiciji v toliko spremeni, da bodo ljudstvu dovoljena lahka vina in pivo. S poslancom Igoetom sta še glasovala kongresnik Gard, demokrat iz države Ohio, in kongresnik Classon, republikanec iz Wisconsinu. V odseku imajo republikanci večino in če bi bila republikanska stranka nasprotna prohibiciji, bi bilo razmerje glasov popolnoma drugačno.

Odsek, ki je razpravjal o Volsteadovi resoluciji, je pritrdil, da je pijača opojna, če je v nji pol odstotka alkohola.

KRATKE VESTI IZ WASHINGTONA.

Washington, D. C. — Senator Kuox je odprl debato o svoji resoluciji. Povdarjal je, da je treba ameriškega ljudstva dati priliko, da se izreče o ustavi lige narodov. Govoril je, da je ustava lige narodov uničevalna za Monroeovo doktrino in ameriško suverenost. Debate se udeležijo drugi senatorji, ki bo najbrž precej vroča.

Carranza, predsednik mehiške republike, je formalno protestiral, ker so šle ameriške čete čez mejo. Protest je izrekel general Aguilar, posebni sel Carranza, državnemu departmantu ga je pa izročil mehiški poslanik Kojzo. Državni departament ni komentiral protesta.

Senatni poverilni odsek je glasoval, da se uvede preiskava glede primarnih volitev v Michiganu. Odsek je izjavil jasno, da želi, da se preišče, koliko sta izdala za agiteljstvo pri primarnih volitvah Henry Ford in Truman H. Newberry.

Zbornica je po peturni debati odklonila predlog senata, da vlada prevzame Speedwayjevo "olnialnico v Chicagu. Kongresnik Goad in Mondell sta vodila opozicijo proti predlogu. Skilleeva sta se na pismo zakladniškega tajnika, v katerem pravi, da je bolnišnica nepotrebna.

UBOJ PROTI SVOJI VOLJI.

Clarksburg, W. Va. — Porotniki so spoznali krivim John Martina uboja proti njegovi volji. Martin se je prepil z nekim Henry Barthom. V teku prepira je udaril Bartha s pestjo, ki se je mrtev zgrudil na tla. Na njegovem telesu ni bilo poznati nobenega znamenja. Državni pravdnik je priporočal, da porotniki izrečejo, da je Martin ubil Bartha namenoma. Advokat je nasprotoval temu priporočilu in dosegel uspeh, kar potrdi izrek porotnikov.

JAVNO ZASLIŠANJE O PREDLOGI ZA HIŠNE PREISKAVE.

Springfield, Ill. — Governer Lowden je izjavil, da se vrši javno zaslišanje o predlogi, ki dovoljuje hišne preiskave, da se dožene, če so v hiši opojne pijače.

Nasprotnike prohibicije bosta zastopala advokata Clarence Darrow in Levy Meyer, prohibicjoniste pa F. Scott McBryde in F. J. Ebert.

VREME.

Chicago in okolice: V petek deloma oblačno. Lokalni deževni nalivi. Lahki različni vetrovi. Solnčen vzhod ob 5:14, zahod ob 8:28.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
 LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov na vsa, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2687 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v oglepanju n. pr. (Junija 30-19) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnem potekla naročnina. Ponovito je pravilno, da se vam ne ustavi list.

ČE SE DELAVCI ZAVEDAJO, DA JE MOČ V ZDRUŽENJU...

Minilo je komaj dobro leto, odkar so klavniški delavci izvojevali prvo zmago, toda v tem času so se vrste organiziranih klavniških delavcev vsaj podvojile, če ne potrojile. Ves čas, odkar so izvojevali prvo zmago, so bili klavniški delavci na delu za povečanje svoje organizacije, zavedajoči se resnice, da je krepka delavska organizacija najboljši obrambni ščit proti izkoriščanju in slabim delavskim razmeram.

Za pojačanje svoje organizacije so klavniški delavci priredili v nedeljo v Chicagu veliko demonstracijo s pohodom. Okoli trideset tisoč delavcev je bilo v vrsti, ki so odkorakali s Sedem in štiridesete ceste v dvorano "Columbia". To niso bili več tisti ponižni sužnji, ki so jih ugnali mesarski baroni v veliki stavki klavniških delavcev pred štirinajstimi leti. Njih obrazi so kazali odločnost in samozavest in trdno voljo, da ne odnehajo za pravice, ki jih jim daje ustava Združenih držav.

V dvorani so govorniki razlagali pomen organizacije in povedali so večno resnico, da je le tista delavska organizacija nepremagljiva, v kateri delajo njeni člani neumorno za njeno vtrditev in naraščanje rjene moči. Člani morajo sami skrbeti za pojačanje svoje organizacije in se ne smejo zanašati, da bo kdo drugi zanje izvršil delo. Vsak član mora biti agitator za svojo organizacijo in uspeh je zagotovljen.

Delavci so burno ploskali govornikom, kajti skušnje so jih izučile, da je moč v združenju, in če se enemu samemu delavcu zgodi krivica, da jo morajo občutiti vsi njegovi tovarši.

Čas je tukaj. — Bili so časi, ko se organizirali le delavci, ki so trdo delali in opravljali razna ročna dela. Delavci, ki so delali z umom po pisarnah, ali so stali v prodajalnah za prodajalno mizo, se niso smatrali za delavce, ker so hodili z belim ovratnikom in zlikano srajco na delo. Mislili so, da so nekaj boljšega kot navadni delavci, ker je včasih njih šef prijazno govoril z njimi in se tako oblačil kot sami. Ali časi so se spremenili in tudi ti duševni delavci so pričeli prihajati do spoznanja, da niso nič drugega kot ročni delavci, ki se ločijo v tem od njih, da odhajajo boljše oblečeni na delo in da so slabše plačani, kot ročni delavci, ker niso organizirani. Ustanovili so svoje organizacije po vzgledu ročnih delavcev. Take organizacije se zdaj ustanovljajo po vseh industrijskih mestih, če že niso ustanovljene. Čas je torej tukaj, da se lahko vsak duševni delavec organizira, in duševni delavec, ki bo zamudil ta čas, bo ostal osamljen, obenem pa tudi izročen na milost in nemilost svojemu delodajalcu.

Organizirane so bolniške strežnice v svoji strokovni organizaciji. Organizirali so se vladni uradniki, ki delajo v znanstvenih preizkuševališčih, bakteriologi, eksperti v kemičnih laboratorijih, učitelji, profesorji itd. In če duševni delavec ali ročni delavec v teh časih ne spozna, da je zanj strokovna organizacija življenskega pomena, tedaj je sam zakrivil, če ostane osamljen in brez prijateljev, če se mu godi krivica.

Grškovič ima v mnogih ozirih prav! — Tako je zapisal monarhistični list. Ej zakaj? Grškovič je republikanec in je svoje prepričanje potrdil s posebno izjavo, ko je spoznal mahinacije kraljevašev. Gospodje pri monarhističnih listih se ga boje, da razkrije še druge njihove lumparije.

Zanimiva reč. 'Jugoslovenska Zastava' je izpovedala, kako sta dva slovenska monarhista romala po Chicagu od Poncija do Pilata, da spravita Etbina Kristana v internet kot avstrijskega špijona. Malovredni dušiči sta dobro vedeli, da lažeti, da sta hotela izvršiti največjo lopovščino, kar jih pozna zgodovina političnih bojov sedanjega časa. Kljub temu se še nista umaknili iz javnega življenja. Legendarni Judež je poskusil vrbo, če ga drži, naša monarhistična junaka, ki nista vredna, da legendarnemu Judežu obrišeta prah s čevljev, se pa bojita take preizkušnje, ker bi vrba le ne razpočila, ampak bi se pod njuno težo podrla, ker ne mara nositi takih grešnikov.

DOPISI.

Rockdale, Ill. — Glede delavskih razmer nimam kaj posebnega poročati, ker so bolj žalostne. Nekaj delavcev v tukajšnjih tovarnah dela vsaki dan in nekaj ubogih trpinov je pa dobilo neprosto voljno počitnice.

V žičarni pa kljub neznosni vročini obratuje s polno paro. V tukajšnji naselbini je že osemdeset odstotkov delavcev organiziranih in ostali so pa toliko brezbržni, da se ne brigajo za delavske organizacije in tu tam se še najde kakšen zaslepljenec, da zavrača brez delavce, kateri so se organizirali; in se poskuša prikupiti raznim "bossom" na vse mogoče načine in se bolj briga za druge delavce kot pa sam zase. Nek rojak se posebno briga in ga zelo skrbi, iz katerega vzroka sem jaz delo izgubil. Omenim mu le to, da da njega prav nič ne skrbi in ako je v resnici tako račlovečen, mu povem, da radi tega, ker sem pristopil v delavske organizacije in ne maram "tritat" bossov, ker je prevelika draginja in raje porabim oni denar za svoje potrebe. Ako bi pa bili vsi taki, kot je nek Janez, potem bi pa bili delavci kmalo brezpravni sužnji. Ako sem bil tri mesece brez dela, bom pa tri leta dalje živl, saj je življenje tudi nekaj vredno.

Kakor kažejo vsa znamenja, bomo kmalo prijadrali v blaženo sušo in za srečne se bomo šteli, ako nam bodo dovolili piti vodo. Najbrže se bo kakšen "odrešenik naših grešnih duš" spomnil, da je tudi voda, mleko, kava, čaj in druge pijače alkoholne in da jih je treba ferdamati in odpraviti s sveta.

Opozarjam vse rojake v tujnšnji naselbini in bližnji okolici na veliko vrtno veselico, katero priredi društvo "Jolietka zavednost" št. 115 SNPJ v nedeljo t. j. 22. junija popoldne v Teler parku. Dopolnil bo slavnostno razvitje društvene zastave in nato se pa razvije veselica v imenovanem parku, kjer bodo na razpolago vsakovrstna okrepčila, za želo dee in grlo. Prohibicija bo suspendirana za ta dan in radi tega naj se rojaki nikar ne boje, da bi morali poslušati in poskušati prohibicijonistične drobotne.

Na veselici nastopijo tudi izvršni govorniki, ki nam bodo pojasnili pomen te slavnosti.

Kdorkoli se bo udeležil te veselice nobenemu ne bo žal, o tem naj bo le prepričan.

Klobase ljubim.

Chicago, Ill. — Dne 22. tega meseca se priredi nekje banket v čast slovenskim vojakom v ameriški armadi.

Dobro!

To je nad vse hvalevreden korak in čast onim, ki so tako požrtvovalni in patriotični, da žrtvujejo čas in denar na čast našim vojakom! Gospod župnik in gospa predsednica sta napela vse svoje strune, da se to vrši v naj lepšem redu. Razlike ne bo nobene, to je za vse naše vrle vojake, od konca do kraja, neoziraje se na prepričanje itd.

V resnici patriotična prireditel!

Pa stopimo nekoliko za kulise tej prireditvi "brez razlike." Kdo so oni vojaki, ki so povabljeni na to prireditvi? Ko sem prvič čul o tej prireditvi, me je razveselila dobra ideja, ker sem videl potrebo, da se izkaže nekaj v čast našim vojakom. Poleg mene samega nas pričakuje še enajst drugih dobro znanih vojakov na povabila za omenjeno splošno prireditel "v čast vojakom." Ker do današnjega dne še nismo ničesar prejeli, s čimer bi se nas povabilo na prireditel "brez razlike," si usojam razkrinkati to častno prireditel.

Odkar se je privlekla v Chicago znana kraljevaška banda, se je storilo vse mogoče, da se vara narod, neoziraje se na sredstva, in svrhu kraljevaške propagande. Če bi oblasti pogledale nekoliko za kulise takim in enakim prireditvam, bi ne dovoljevale, da se izlorablja narodna himna v take svrhe.

Omenjena prireditel ni ničesar drugega, kakor javna reklama za Skazimirjevo mašinerijo in tistim slepeem ki puste varati in sodelujejo pri takih prireditvah, se bodo na skrtaž posmehovali; češ, nisem si mislil, da so tako neumni!

Ej, gospa predsednica, kaj ni so medene besede patrove vredne izdajalstva. Dokler služite njegovim namenom, boste še vedno "milostljiva," samo kaj bo potem.

Vam pa, prijateljem vojakom, pa naj rečem samo toliko: Ko so nas poklicali pod zvezdno zastavo, da se gremo borit za DEMOKRACIJO, ga ni bilo med nami, ki bi se pomišljali. Šli so in oni, ki ste bili izvoljeni in imeli srečo, da ste prišli na Francosko, ste neustrašeno zrlji smrti v oči vsak trenotek. Vam, mislim, da ni treba povedati, kaj je Vaša dolžnost. Prezirajte vse, in pokažite, da niste grešni, da se ne daste zapeljati nobenemu patru ali atru, da bi vas zlorabljal v strankarske namene. Pomnite, da ste voljaki in da ste šli v armado, da se borite za demokracijo in da NOČETE SEDAJ PODPIRATI NIKAKIH MONARHISTIČNIH ali IMPERIALISTIČNIH agentov. Ako pa kljub temu podpirate take namene, potem moram na žalost konstatirati, da niste nikdar bili dobri ameriški vojaki, ako kot taki podpirate kraljevaško akcijo. Domovina vas ne more biti vesela. Če je prireditel neustrankarska, zakaj nima prireditveni odbor takega lica, da je vsakdo prepričan, da so učinkovali edino patriotični motivi, da se priredi banket? F. Z., bivši amer. vojak.

Is Clevelanda, O. — Iz urada "Ameriške delavske zveze" prihaja vest, da ideja o eni sami skupni delavski zvezi ne bo vsepevala, kakor to zahtevajo delegati na konvenciji v Atlantic City.

Razumno, to je že nekak boljšešviški sovijet. Seattle in zapadna Kanada to že dobro vesta, kaj to pomeni, pišejo meščanski listi.

Kaj pomeni "veliki", vedo dobro tudi privatni interesi. Lažji je bolj z pritlikavci kot pa z orjaki. Slep je pa gospod Gompers.

Gompers misli, oni, ki niso zadovoljni, naj štrajkajo, drugi naj pa delajo. Saj je dovolj, da jih dražiš s skebi.

V ti pasji vročini piše Lojze v svoji tetki št. 66: Dokler so člani in pristaši JRZ molče pošiljali prispevke za miljanski sklad v Chicagu, toliko časa so bili najzavednejši rojaki.

Kakor hitro pa so pričeli stavljeti eksekutivi razna vprašanja, na katera so zahtevali odgovore, jih je eksekutiva proglasila normem in izdajalcem.

Ko smo prispevali v omenjeni sklad smo dobro vedeli v kake namene darujemo in nismo stali nobenih vprašanj. Ako smo pa zahtevali pojasnila smo istega tudi dobili. Oni pa, ki ni prispeval, kakal je le prepri in zdražbe, o viral delovanje JRZ na vse mogoče načine v najbolj resnih časih za Slovence v starem kraju in ni upravičen stavit nobenih vprašanj, vprašalo ga bo pa ljudstvo, zakaj je delal zapreke, ko je bil čas za resno delo in takrat naj se pripravi, da bo dajal ljudstvu odgovor.

Kdor pazno čita vsa poročila od JRZ, bo imel precej dober odgovor, kaj da dela "big four" v Chicagu. Ali mislijo Lojzeti, Rasputini and Co., da bo šlo 50-50 za milijanski sklad. Razumno, potem bi ne bilo nobenih stavljenih vprašanj.

Chicago ni Cleveland: V Chicagu so tudi meščanski listi, ki so bolj radikalni kot je "Daily News" in "Tribune". V Clevelandu je vse drugače in bomo morali kmalo prestopiti k "Salvation Army" in "Knights of Columbus". Thank God.

Hvaliti ne more onih, ki ukazujejo rabiti količke in sablje ter kroglice po delavskih glavah, ker te so občutljive. Hvali pa vedno one, ki so kaj storili v prid delavstva, n. pr. vlada v državi Severna Dakota. Očka Zavertnik jo je jako hvalil in ta država se nahaja v Združenih državah in ne v Rusiji. Ta očka je tudi sestavlil zgodovino Združenih držav po raznih virih v slovenščini, katera je bila priobčena v prejšnjih "Glasilih" SNPJ. Poleg tega še več drugih zelo koristnih člankov izobralne vsebine za splošno delavstvo. Torej Lojze "go slow". F. Barbič.

JUGOSLOVANSKO REPUBLICANSKO ZDRUŽENJE.

Izvrševalni odbor:

August Anšič, Mary Anšič, Juraj Bošnjak, Filip Godina, Frank Kerle, Martin V. Konda, Etbina Kristan, Juraj Kukovac, Tomo Lekočević, Chas. Misković, Mat. Pogorelec, Jaako N. Rogelj, Wm. Russ, Nikola Stakič, Anton J. Terbovec, Jože Zavertnik.

Nadzorni Odbor:

Ivan Krešič, J. Kvarčil, Joško Oven.

Finančni Odbor:

Filip Godina, J. Kukovac, A. J. Terbovec, Jože Zavertnik.

Tiskovni Odbor:

Etbina Kristan, Frank Kerle, C. Misković, Jože Zavertnik.

Glavni urad:

A. J. Terbovec, glavni tajnik; A. H. Skubie, pom. tajnik; Filip Godina, blagajnik.

Centralni Odbor:

F. Alech, J. A. Ambrožič, L. Benedik, P. Berger, Josipina Birtič, F. Bostič, V. Čainkar, F. Černe, Tomislav Čiček, F. Dolinar, Jos. Dusa, J. Ermenec, J. Eržen, A. Flander, J. Frank, J. Fritz, J. Fiere, F. Gorenc, M. Gorinsk, J. Goršek, F. Gotthelcher, J. Govekar, F. Jakše, Jos. Jovan, J. J. Judnich, M. Jurkac, J. Kalha, S. Kavčič, Emily R. Kenig, J. Koblar, F. Kochevar, A. Kodrič, J. Kokleč, L. Krašna, A. Križmančič, J. Kunstelj, A. Lipič, L. Lotrič, J. Matičič, M. Mentony, I. Motek, T. Motz, J. Oblak, L. Pečenko, J. Peterel, M. Potnik, F. Rataj, J. Bezelj, A. Slabe, J. Seliškar, F. Sopič, A. H. Skubie, L. Starč, A. Suler, J. Terček, J. Terčelj, L. Truger, M. Verhovc, A. Vidrih, Chas. Wesel, F. Zaitz, Chas. Zibert, A. Zornik, F. Zvanut.

Glasi:

Mesečnik: Čas; tednik: Proletar; dvotednik: Glas Svobode; dnevnik: Prosveta, Enakopravnost, Glas Naroda.

K. S. R. Z. pridružene in obvladane centralizirane podporne organizacije:

Slovenska Narodna Podporna Jednota (približno 28,000 članov); Jugoslovenska Katoliška Jednota (približno 8,000 članov); Slovenska Delavska Podporna Zveza s Dr. Sv. Barbare (približno 6,000 članov); Slovenska Svobodni-selna Podporna Zveza (nad 5,000 članov); Jugoslovenska Podporna Zveza Slaga (približno 2,000 članov).

Vsa pisma in denarne pošiljave naj se pošiljajo na sledeči naslov: ANTON J. TERBOVEC, 3637-3641 W. 26th St., CHICAGO, ILL.

RADI PRAVIC JUGOSLOVANOV ARGUMENTIRA s senatorjem Shermanom.

Iz urada Tiskovnega Odsaka Jug. Rep. Združenja.

Italijani so javno trdili, da smo Jugoslovani neizobražen narod, da smo necivilizirani, in če se najde med nami kaka kultura, je to italijanska kultura. S tem grdim manevrom so hoteli pokazati ameriški javnosti, da nismo zmogni vladati se in ker je naša kultura, čeprav pičila, hčerka italijanske kulture, ne bo slovenski narod v Primorju prizadet tako hudo, ker se bo lahko asimiliral z italijanskimi običaji in kulturo.

Ti italijanski prenapetneži menda niso računali s tem, da bodo razkrinkani in da bo druga stran pojasnila ameriški javnosti, kaka je kultura Slovencev in na kaki stopnji izobrazbe stojimo. Oni niso računili s tem, da je pretežna večina ameriških Jugoslovanov precej izobrazena in da se med njimi dobe tudi taki Slovenci, ki si tudi pet ne obrišejo ob te grozno civilizirane kričave.

Pojdimo nazaj k stvari. Sem in tam se je čitalo v ameriških od italijanskih imperijalistov podkupljenih časopisih najostudnejše laž o Jugoslovanih in njih nezmožnosti, tako da se je vendar nekaj oprljalo tudi nekaterih kongresnikov, ki so že skoro bili prepričani, da Italijani vendarle imajo prav, da zahtevajo tiste slovenske kraje, kakor so jim bili obljubljeni v tajni londonski pogodbi.

Shermana vjeli v zanke.

Ne davno tega je senator Sherman iz Illinois v časopisih izrekel, da Reka po njegovem mnenju mora pripasti Italiji, ravno tako Gorška, Istra s Trstom in kos Kranjske. Svoje stališče je podprl s tem, da so zavezniki sklenili z Italijo ono slavno londonsko pogodbo, in ker je Italija v odločilnem trenutku skočila zaveznikom na pomoč in tako pripomogla do zmage azvezniškega orožja.

Mi smo skoro prepričani, da je gospod Sherman v preveliki naglici in ne da bi slišal obeh zvonov napravil to izjavo in se tako javno blamiral, zato pa je tudi dolžnost vseh tistih, ki so zmogni, da gospoda senatorja pravilno informirajo, kakor se je to storilo na primer z gospodom kongresnikom Emerson iz Clevelanda, Ohio.

V Trstu rojen rojak piše Shermanu.

Eden tistih, ki je čital dotično izjavo senatorja Shermana je bil Rihard J. Zavertnik, rojen v Trstu, sedaj ameriški državljani, ki je kot prostovoljec služil strica Sama in kot tak je tudi opravičen, da g. senatorja, ki je takorekó njegov reprezentant v senatu, opozori na nepravilno in nepravilno stališče, ki ga je zavzel v sporu med Italijani in Jugoslovani.

Pisal mu je obširno pismo, poslal mu zadnjo revijo in mu po možnosti pojasnil kak je položaj v Trstu, Istri in Gorškem. Ob enem je opozarjal gospoda senatorja, da so Jugoslovani opetovano apelirali na Italijane, da privolijo v plebiscit v teh krajih in da se Italijani boje plebiscita zgolj iz tega vzroka, ker oni vedo, da bi pogoreli. Radi tega on apelira na senatorja Shermana, da se potegne v kongresu za to, da se odredi plebiscit v zasedenih krajih pod popolnoma nevtralno komisijo.

Senator odgovarja.

Ni bilo dolgo, ko je dobil odgovor od gospoda senatorja, ki se glasi v slovenskem prevodu: "Dragi gospod Zavertnik:—Vaše pismo prejel in ga prečital. Zahvaljujem se vam za poslano informacijo glede prebivalstva in položaja v Italia Irredenta. Jaz sem bolj nagnjen na italijanske zahteve glede Reke in gotovih krajev ob vzhodni obali Jadranskega morja. Svoje stališče utemeljujem na pogodbi, sklenjeni med Italijo in Veliko Britanijo ter Francosko v času, ko je bila italijanska pomoč vitalna za združenje in pripravljane zavzemkove proti napadam Nemčije. Jaz ne bi odobral take pogodbe, sklenjene v mirnih časih, ampak ker je bila kriza velika, mislim, da je bila opravičena. S spoštovanjem, (Podpis) L. Y. Sherman."

Odgovor ni bil dovoljen.

Navaden in neciviliziran človek, vsaj če bi bil tak, kakor so naš hoteli Italijani prikazati ameriški javnosti, bi ta odgovor prečital in si mislil: Zdaj je pa že vse izgubljeno! Toda ne tako pri nas. Vtem boju za pravice in obrambo ozenlja našega naroda, ne smemo vroči kopja v jarek in se udati usodi, temveč treba je da vstrajamo in si prizadevamo odstraniti vse predsodke in prepričati človeka o stališču, ki je edino pravo.

Zanimiv je odgovor mladega Zavertnika na to senatorjevo pismo, obsegajočo okoli 1,000 besed, ki ne kaže samo inteligence pisca, temveč njegovo vstrajnost in prizadevanje, da pravilno pouči senatorja o jadranskem vprašanju in ga pridobi na našo stran.

Čilj Italije in Srbije.

Drugo pismo, katerega je pisal Zavertnik na senatorja se glasi v slovenskem jeziku:

"Odgovarjajoč na Vaše pismo z dne 23. maja 1919, vam želim podati še nekaj faktov glede "Italije Irredente" ... Nič se ne čudim, da zavzimate tako stališče, kajti od tistega časa, ko je bilo podpisano premirje, je italijanska vlada napravila več milijonov dolarjev za propagando v Zedinjenih državah, z namenom, da prepriča ameriško javnost, da samo Italijani žive v irredenti, nasprotno pa Srbija zapravlja denar za propagando v Ameriki, da bi ljudstvo prepričala, da ljudstvo v novi državi Jugoslavije želi monarhijo, v kateri naj vlada srbska dinastija. Proti tej italijanski propagandi vodi Jugoslovensko Republičansko združenje, ... ki šteje okoli 200,000 članov, od katerih so mnogi izseljenci iz "Irredente", uspešno protipropagando, za katero narod prostovoljno in velikodušno prispeva. Pa tudi mnogo Italijanov je prispevalo tej organizaciji za to propagando. Glavni namen te organizacije je ustanoviti federativno republiko Jugoslavije, in pa da se uvede plebiscit v "Irredenti". Ne želim iti v detajle, hočem pa samo

Konstatirati dejstva glede štirih točk, in sicer: 1. Kaj je bilo vzrok, da je Italija zahtevala in podpisala londonsko pogodbo; 2. Ameriških 14 točk; 3. Ameriška trgovina z inozemstvom, in 4. Kaj so storili Jugoslavlani.

Italijansko ciganjenje.

1. Italija je bila članica trojeveze. Ko ste Nemčija in Avstro-Ogrska začele vojno v 1914., se je Italija prijavila za nevtralnno. Takoj po tej proklamaciji je Italija začela barantati s trojevezo in entente, katera stranka ji bo največ ponudila. To je dokazano po londonski pogodbi in publikaciji o pogajanjih med Italijo in avstro-ogrsko vlado. To sem čital v chicški Tribuni. Ententa ji je več obljubila. To je bil vzrok, zakaj je Italija napovedala vojno Avstriji. Združene države so bile nevtralne tisti čas. Kaj bi si mislili Vi o Vašem zavezništvu, ki bi se pogajal z Vašim sovražnikom in potem stopil na njegovo stran, ker mu je obljubil več kot Vi? Jaz sem prepričan, da je pogodba pakt ali kontrakt in verjamem, da je londonska pogodba tak pakt, toda če vestno sledite mojim izvajanjem v drugi točki, hoste tudi Vi prepričani, da je ta pogodba neveljavna oziroma, da je bila razveljavljena.

Wilsonov mirovni program.

2. Vlada Združenih držav je napovedala vojno Nemčiji 6. aprila 1917. Vsi zavezniški narodi, izvenzki Velike Britanije, so priznali novo pogodbo 14 točk — Britanija je priznala samo 13 točk, s tem, da je priznala predsednika Wilsona kot svojega govornika in povdarila, da ne sprejme ene točke. Italija je priznala vseh 14 točk, ki so radi tega postale del njene pogodbe in ker je to storila, je postala londonska pogodba neveljavna. Bila je to "implied" pogodba na podlagi trgovinskega zakona, v kateri so bili "vključeni" pogoji, razumljivi valed ravnanja po njih in besed od strani prizadetih strank. Nekateri glavne točke v novi pogodbi so bile:

Točka 9. Readjustiranje italijanske meje se naj izvrši po jasno določenih nacionalnih mejah.

Točka 10. Avstro-ogrski narodi, katerih stališče med drugimi narodi želimo braniti in zagotoviti, naj imajo največjo priložnost za avtonomni razvoj. Amerika ni podpisala londonske pogodbe. Italija je s svojimi čini priznala načela, za katera je šla Amerika v vojno, zato sem tudi mnenja, da bi moral kongres Združenih držav prisiliti Italijo, da se drži te "vključene" pogodbe in da kongres sprejme resolucijo, zahtevajoč samoodločevanje za vsako provincijo posebej v "Italiji Irredenti".

3. Italija je prepovedala uvoz ameriškega blaga, radi česar so mnogi ameriški izdelki izključeni iz italijanskega trga. Amerika mora gledati za nove trge v inozemstvu. Jugoslavija bi bila dober trg za ameriške izdelke in blago. Tu živi okoli 15 milijonov ljudi, industrija je tam še nerazvita, kar nudi najboljše komercialne prilike Amerikanem. Jugoslavija potrebuje prosto luko, da se zagotovi dobiček izdelka, ki uvažajo blago v Jugoslavijo. Če bi kaka tuja država lastila luko, bi ona postavila tak tarif na vse vlago, ki gre skoz te luko, da bi skoro popolnoma onemogočalo vsako inozemsko trgovino.

Čini Jugoslovanov.

4. Jugoslovanov so podpirali zavezniške. V Zedinjenih državah so mnogo prostovoljno stopili in armado. Jugoslovanov so pokupili več liberty bondov, kot pa je bilo za nje odmerjeno. S. N. P. J. je kupila za 165.000 teh bondov, to je za eno tretjino njenega celoga premoženja. Ali je katera italijanska organizacija v Zedinjenih državah investirala eno tretjino svojega premoženja v Liberty bonde? Premogarji in rudarji so trdo delali z premogovnikih in rudnikih, da so Ameriko in zavezniške dobro zalagali s premogom, železom in bakrom. V Zedinjenih državah je nad 100.000 jugoslovanskih premozarjev. To je samo majhen del tistega, kar so storili v Ameriki, ne da bi omenjali velikih žrtv Srbije. Sedaj pa naj v kratkem povem, kaj so storili v Evropi. V Avstriji je bilo na stotine vrženih v ječe, mnogo so jih postreljali, ker so razširjali revolucionarno literaturo v Avstriji, kar je bilo v korist zavezniškom. Mnogo jugoslovanskih polkov se je vpri in se niso hoteli boriti proti Rusom, Srbam Francozom, da v začetku celo proti Italijanom. Ko so pa ruski revolucionarji obelodanili tajno londonsko pogodbo, je vsebino iste avstrijska vlada izkoristila in povedala Jugoslovanom, da bo Italija dobila velik del njihovega ozemlja. Za dokaz je rabila londonsko pogodbo. Po tem dogodku so se začeli boriti proti Italijanom, ker so mislili, da je navsezadnje Avstrija edina, ki je pripravljena braniti jih pred nadaljnim vpadanjem od strani tujih vlasti. Londonska pogodba je pahnila nazaj revolucijo v Avstriji najmanj za osem mesecev.

Amerika osvoboditeljica Jugoslovanov.

8. januarja 1918 je predsednik Wilson proklamiral svojih 14 točk mirovnega programa, katere je Italija kot zavezniška priznala s tem, da ni ugovarjala in je priznala predsednika Wilsona za svojega govornika, Jugoslovanov, znova navdušeni, so začeli vstajati v Avstriji italijanski fronti, so se uprli boriti se proti Italijanom in to je po mojemu italijanski armadi do zmag. V Ameriki so videli nov up in še mnogo danes verujejo, da je Amerika njihova osvoboditeljica. Mislili so in prepričani so bili, da je Italija, ki ni ugovarjala 14. točkam, iste sprejela, da je iskrena in pripravljena živeti in se držati po njeni novi pogodbi.

Če pa želite še več zvedeti o patriotizmu Jugoslovanov in njih lojalnosti napram zavezniškom, in kaj je njihov namen. Vam lahko pošljem, ali pa se sami obrnite na Jugoslovansko Republičansko Zdrženje, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill., njihove revije, ki jih publicirajo v angleškem jeziku.

Jugoslovanov zahtevajo samo svoje.

Jugoslovanov ne zahtevajo, da bi se moglo kdaj reči, da je Amerika pomagala Jugoslovanom anektirati "Italijo Irredento". Kar Jugoslovanov zahtevajo je to, da se določi samoodločevanje za vsako provincijo v "Irredenti" pod nadzorstvom nevtralne komisije (ta komisija naj bi obstajala iz reprezentantov iz Zed. držav), ker ta točka je bil eden pogojev v gori omenjeni italijansko-ameriški vključeni pogodbi. Richard J. Zavertnik.

K temu nimamo nič drugega za pristaviti kot to, da rojaki, ki so zmožni angleškega jezika, pišejo podobna pisma na senatorje, posebno na tiste, za katere se ve, da simpatizirajo z Italijani.

Če pa sami niste zmožni pisati takega pisma, imate pa prav gotovo prijatelje, ki vam bodo radi storili to uslugo. Poslušimo se vsake prilike, ki nam je dana, da nam ne bo nikdo mogel očitati, da nismo storili svoje dolžnosti, ako slučajno res pride tako daleč, da se krivica zgodi kljub vsem najodločnejšim protestom, krivica, s katero se ne bomo nikoli zadovoljili in ki se bo hudo maščevala nad tistimi, ki so jo hoteli vsiliti nedolžnim žrtvam. Na delo.

ZDRAVNIK OTBOŽEN OČETOMORA.

Jerseyville, Ill. — Mirovni sodnik Thatcher je odločil, da se dr. Augustus Reddish, otbožen očeta-tomora, pridrž v zaporu brez poročila.

V CHICAGU ZAHTEVAJO NOVCARNO.

Chicago, Ill. — James B. Forzan, predsednik centralne mestne banke, je sporočil zakladniškemu tajniku, da je vsled razširjene trgovine na Panami in na Filipinskem otočju potrebna vladna novčarna v Chicagu.

IZGLEDI V JEKLARSKI INDUSTRIJI.

Indianapolis, Ind. — Zdaj obratujejo jeklarne do šestdeset odstotkov od svoje kapacitete. Najslabšeji je bil položaj v jeklarski industriji v maju, ko je produktivnost padla na petdeset odstotkov.

V strokovnjaških krogih govore, da bo kmalu akcija v polnem tiru, ki se pa bo mogoče zopet znižala v januarju ali februarju. Kmalu spomladi se pa jeklarska industrija zopet oživi.

Širite "Prosveto" med slovenskim ljudstvom.

Vabilo k otvoritvi Slov. Delav. Doma v Maxhon, (Johnstown,) Pa., — dne 27 junija, 1919.

Začetek slavnosti točno ob 8 uri zvečer

VSPORED:

- 1. Slov. Maxhom godba igra "Hej Slovani" Fr. Tryner in "Star Spangled Banner" Frances Scott Key.
2. Pozdravni nagovor predsednika doma.
3. Nastop govornikov: a) A. Vidrieh o razvoju slovenskih naselbin in družabnem življenju. b) Govor organizatorja N. M. W. of A. o pomenu unije. c) Fr. Pavlovič o potrebi strokovne in politične organizacije.
4. Nastop pevskega zbora "Jugoslavija", a) "Pozdrav" možki zbor F. Hladnik, b) "Najaz v Plauński raj" poje mešan zbor, P. Hugolin Sattner.
5. Tamburaški zbor "Triglav", a) Tamburaška koračnica, b) življe predsednik.
6. Slov. Maxhom godba igra, a) "Lepa naša domovina" Fr. Tryner, b) "Marsellaise" Fr. Mahl.
7. Pevski zbor Jugoslavija poje a) "Ljudmila" H. Volarič, b) "Naša zvezda", A. Medved, c) "Studenčau", P. Hugolin Sattner.
8. Sledi prosta zabava in ples.

Najljudnejše vabimo vsa društva in vse občinstvo iz Johanstowna in bližnje okolice, da mnogostevlno posetijo to zabavno vesolje ob elavnosti otvoritvi doma. Pridite vsi in se zabavajte z mami v veseli družbi v krasni novi stavbi, ki je lastnina slovenskih društev v Maxhon (prej last društva šte. 82 Triglav, S. N. P. J.), do sedaj modernu preurejena. Poleg bogatega programa bude vnastransko preskrbljeno s hladno pijačo in dobrih prigrizkom za vse goste.

VSTOPNINA JE ZA MOŽKE 50c, ŽENSKAM JE VSTOP PROST.

Na veselo svidenje pri zabavi dne 27. junija, veseljeni Odbor.

Slabi živi
SEVERA'S NERVOTON
(W. F. SEVERA CO CEDAR RAPIDS, IOWA)

Čudovito
EGG SALVE
LOUIS KRAL
Splošni zastopnik in razpošiljalatelj za vse Združene države.

Naročniki Pozor!
Znamenje (Junija 30-19)
pomeni, da vam naročnina poteče na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da se vam lista ne vstavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, pišite nam dopisnico stari in novi naslov.

NE VESTE KAM BI ŠLI V NEDELJO?
Poskusite z izletom k Ant. Mladiču v Algonquin, Ill. Je samo 45 milj severozapadno od Chicage.
200 RUDARJEV POTREBUJEMO ZA DELO V NOVIH PREMOTOROVH V EVARTS, KY., BLACK MOUNTAIN MINES, HARTLAN COUNTY.

IŠČEM SVOJEGA
prijatelja FRANK CERAR doma iz Morav pri Kamniku, Kranjsko. Bivala sva skupaj pred 2 in pol letom v Goldfield, Nevada.

POTREBUJEMO RUDARJE TAKOJ.
Stalno delo v novem rovu, ni plina ali vode, in streha je zelo dobra pri UNITED SMOKLESS COAL COMPANY, HUMBERT, Sommerset County, Penna.

DR. JOS. V. GRAHEK
edini slovenski zdravnik in ranocelnik v Pennsylvaniji. Zdravi vse otroče, ženske in možke bolezni.

U. S. uradni tajni predpisi za varenje piva.
VINKA PO 57c GALONA. PIVO PO 12c GALONA.

Slovenska Narodna Podporna Jednota.
GLAVNI STAN: 2687-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.
GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1919-1922.
IZVRŠEVALNI ODBOR.
PREDSEDNIK: Vincenc Canjar, 2687-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NAJCENEJŠA, NAJGOTOVEJŠA IN NAJBOLJŠA POT ZA POŠILJANJE DENARJA
v Avstrijo, Slovenijo, Hrvaško in Dalmacijo je PO KABLOGRAMU 100 KRON ZA \$6.75

MATIJA SKENDER
JAVNI NOTAR
ZA AMERIKO IN STARI KRAJ
5227 Butler St. Pittsburgh, Pa.

NAPREDEK.
"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjaš z njenimi idejami, podpiraj trgovec, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse za vsakdanje potrebščine po zmerni ceni.

Rojakom se priporoča JOHN NEMETH STATE BANK
1597-2nd Ave., New York, Corner 2nd Ave. in 83. ulica.
Pošiljamo denar v staro domovino in odpravljamo potnike za v staro domovino.

ANGLIJA SE

"AMERIKANIZIRA".

Plemenski boji in "nepisan zakon" se je vdomačil na Anglikiem.

ANGLEŠKI KRITIČARJI ZDAJ MOLČE.

London, 19. jun. — Anglija se je pričela počasi "amerikanizirati" in Američani na Angliškem, ki so bili doslej vedno tujei, se zdaj počutijo kakor doma. Pred vojno so angleški listi radi kritizirali "barbarsko civilizacijo" v Ameriki. Plemenski boji med črnokožci in belokožci v Teksasu ali Alabami, so nudili angleškim kritičarjem zmiraj dovolj materiala za obsobjanje ameriških razmer in "nepisan zakon," po katerem Američani radi "vzamejo zakon v svoje roke" in obsesijo obtožena na prvem drevesu, predno ga zashi sodišče, ali oprostitjo morilec, kateri brani čast svoje žene ali hčere, je vedno služil v Angliji za posmehovanje o "nizki kulturi" Američanov.

Well — vojna je marsikaj prekučila in postavila na glavo, in tako je tudi na Angliškem zasedla razne nekulturne evetke iz ameriških vrtov.

V Angliji imajo danes prave pravcate plemenske boje med belimi in črnimi. Zadnji teden so imeli londonski listi po cele kolone poročil o strašnih pouličnih kravalih in bojih med zamoreci in domačini — ne v Teksasu ali Illinoisu, temveč v Liverpoolu in Cardiffu, ki sta pristni angleški mesti. Drhal je zažgala hiše in pohištvo, bila je gonja na ljudi kakor na zajce in nekaj je bilo ubitih, veliko več pa ranjenih. V Londonu so lovili zamorec in Kitajce kakor podgane.

Vojna je privedla na Angliško več stotisoč zamorcev iz angleških kolonij v Afriki. Dokler je trajala vojna, so bili zamoreci dobri. Opravljali so najtežja in najslabša dela, ker je manjkalo moških delavcev. Zdaj pa, ko je vojna končana in ko se vračajo vojaki v civilno življenje, je ogenj in strehi. Domači delavci ne marajo, da bi črne opravljali njihova dela za sramotno nizko plačo. Izbruhnili so protesti, in ko se vlada ni zmenila za proteste, so nastali izgreddi.

Zamoreci se tudi mešajo z domačimi ženskami in izvršenih je bilo nekaj posilstev. To je še bolj razpalilo angleško moško kri in "nepisan zakon" je naenkrat stopil v veljavo. Domačini ne morejo čakati, da bi sodišče kaznovalo črнопoltno posilnike, pač pa jih kaznuje drhal po zgledu alabamskih in teksaskih linčarjev.

Toda "nepisan zakon" ne velja samo za zamorec. Pred nekaj tedni so londonski časopisi prinesli senzacionalno vest, kako je neki vojaški častnik, ki je služil na Francoskem, izvedel, da neki mornariški lajtnant lazi za njegovo mlado ženo doma na Angliškem. Takoj je izposloval odpušč, prišel nepričakovano domov in povabil lajtnanta na svoj dom. Tam mu je ukazal, da se je moral sleči do nagega in nato ga je maščevalni častnik polil z raztopljeno smolo — prav po ameriškem zgledu — in poslal s kurjimi perjem nakar je v tem položaju priklenil z verigo k drevesu pred poslopjem Young Women's Christian Temperance Union, kjer je bila njegova žena nastanjena. Lajtnant je bil na ta način privezan vso noč in še le drugo jutro sta dva policista potratila dve uri predno sta prepilila verigo in osvobodila osramočenega lajtnanta. To se ni zgodilo v Kansas Cityju, pač pa v Cambridgeju na Angliškem, kjer je sedež britiške kulture! Častnik ni bil aretiran niti kaznovan.

Drugi slučaj. Neki premogar je izvedel, da je vojaški stotnik posilil njegovo hčer, ki je služila v gostilni. Premogar ni ovadil stotnika sodišču, temveč ga je poslal in tako pretepel, da je stotnik umrl v par urah. Premogar je bil potem obtožen umora in sodnik je podučil porotnike, da morajo izreči strogo kazen, toda porotniki so ga — oprostili. To se je tudi zgodilo na Angliškem zadnji teden.

Nemogoče je beležiti vse umore, o katerih poročajo listi dnevo. Nikdar v zgodovini Anglije še ni bilo toliko umorov v Londonu in po manjših mestih na deželi, kakor v tem času odkar je pre-

mirje. Največ umorov pa izvrše bivši vojaki, ki se vrnejo domov in najdejo svoje žene nezveste. Čikaški listi, ki se pritožujejo čez "val zločinov," ki je letos preplaval mesto, naj se potolažijo. Londonski listi imajo dela čez glavo, ako hočejo zabeležiti vse zločine, ki se dogajajo tukaj. Zadnje čase so se pojavili tudi pristni avtobanditje, ki krađeje avtomobile na ulicah in bančni ropi pri belem dnevu niso nič več novega.

Blagoslovljena vojna!

Razno.

"Rdeča Roza" pokopana ob navzočnosti 100,000 oseb.

Berlin. — Roza Luksemburgova, ki je bila znana v Nemčiji pod imenom "Rdeča Roza", in katera je bila umorjena z Liebknechtom vred zadnjega januarja nakar je njeno truplo ležalo v kanalu pet mesecev in je bilo najdeno še le pred par tedni, je bila zadnje nedeljo pokopana ob velikanski udeležbi delavstva v Berlinu in nešteti delavskih deputacij iz drugih nemških mest. Več kot 100,000 oseb jo je spremlilo k zadnjemu počitku. V dolgem pohodu za krsto se je vrstilo nebroj rdečih zastav in napisov. Šest govornikov je istočasno govorilo ogromni množici predno so Rozo spustili v grob, ki se nahaja poleg Liebknechtovega. Med govorniki so bili tudi zastopniki ruskih, bolgarskih, holandskih, ogrskih in švicarskih komunistov. Ruska in ogrska sovjetska vlada sta poslali vence in poslali so jih komunisti iz Avstrije, Srbije in Švedske.

Ornogorski "revolucionarji" so zdaj v službi ameriškega Rdečega križa.

Nikišić, Črna Gora, 17. jun. — (Assoc. Press). Pred kratkem je bila v Cetinju majhna "revolucija" proti pridruženju Črne Gore k Jugoslaviji in za povratak kralja Nikite. Pokali so strelji in nekaj krvi je poteklo in tedaj so prišli ameriški vojaki iz Boke Kotorške in revolucije je bilo konec. 240 mož in žensk, ki so tvorile "revolucionarno armado," je odložilo puške in handžare in danes izkladajo moko in druga živila ameriškega Rdečega križa ter jih nosijo na hrbtih po kozjih stezicah v vase svojih stradalajočih sorodnikov.

V Nikišću je vse polno kraljevih "rebelev," ki bi radi, da se vrne Nikita nazaj na črnogorski prestol. Obenem je tukaj tudi mnogo Američanov, ki spremljajo tovore ameriških živil. Črnogorci imajo radi Američane, medtem ko ententi ne zaupajo. Ameriška živila prihajajo iz Kotorja. Sprva so vozili živila na vozovih, ki so jih vlekli voli, toda podjetni Američani so napeljali jeklen kabel iz Kotorja na goro Lovćen in po tem kablju visoko v zraku vozijo živila na Lovćen brez kakega truda.

Anglija se pripravlja za blokado.

London, 10. jun. — Anglija je izvršila priprave za blokado Nemčije v slučaju, da je pogodba miru zavrnjena. Dvanajst angleških križark in večje število rušilcev je priplulo večeraj v danske vode. Druge bojne ladje so tudi odplule proti nemškim lukam. Osem ameriških parnikov, naloženih z živiili za Nemčijo, so Angleži vstavili v Downs, kjer imajo čakati do pondeljka, dokler Nemci ne podpišejo miru.

Italijani sežgali Wilsonov kip.

New York, 19. jun. — Dva ameriška vojaka, ki sta se pravkar vrnili iz Italije, kjer sta bila zadnjih 15 mesecev, pripovedujeta, kako so Italijani v Padovi sežgali kip predsednika Wilsona v aprilu, ko je bila obelodanjena Wilsonova izjava glede na Reko. Eden vojakov je dejal: "V Italijo smo šli po rožah, iz Italije pa po trnju." Hotel v Padovi, v katerem so bili nastanjeni Američani, je oblegala fakinaža in priti je moralo 150 italijanskih vojakov, ki so odgnali drhal. Wilsonov kip, ki je bil prej v takih časih, da so vsa obložili z venci, so vrgli v ogenj in ker ni hotel hitro zgoreti, so ga razsekali z bodali.

Boljševiške submarinke v Črnem morju.

London. — Angleški admiral, ki poveljuje britiškemu brodogradu na Baltiku, poroča, da je sovjet-

ska flota prva odprla ogenj v pomorski bitki, ki je bila vzpizorjena pred nekaj dnevi v Finskem zalivu. To dokazuje — pravi poročilo — da je ruska boljševiška mornarica reorganizirana in dobro opremljena, vsled česar je postala faktor, s katerim je treba računati. Bombadiranje je pokazalo, da so na boljševiških ladjah dobri topničarji, toda brodogradje se drži bolj obrežja in se noče spuštiti na odprto morje.

Poročilo se dalje glasi, da operirata dve boljševiški submarinki v Črnem morju. Sovjetska vlada je dobila potapljači iz Baltika čez suho na Črno morje.

Ogrski komunisti še vedno prodirajo.

Bern, 19. jun. — Brzojavka iz Budapešte, datirana v pondeljek, sporoča, da ogrske sovjetske čete še vedno napredujejo v dolinama Daskal in Hermand. Čehi so izpraznili toliko ozemlja na vzhodni fronti, da je njihova zveza z Rumunci popolnoma pretrgana.

UČNI TEČAJI ZA ŽENE IN DEKLETA V Y. W. C. A.

New York, N. Y. — Centralni odbor organizacije "Young Women Christian Association" v New York, N. Y. otvarja letošnje leto 5. julija posebne učne tečaje za ženske in dekleta, katere imajo veselje in resno voljo izpolniti svojo izobrazbo.

Vsako dekle, katera je dosegla starost najmanj 21 let, je dobrega zdravja, se podvrže zdravniški preiskavi ter ima srednje šolsko izobrazbo, lahko obiskuje tečaje. Poleg tega se pa še zahteva znanje angleškega jezika, ker je učni in občevalni jezik v tem zavodu angleški. Stanovanje ima vsaka gojenka v zavodu, kateri so popolnoma enaki raznim zavodom v Evropi.

Vsaka učenka mora imeti s seboj celo poletno obleko in sicer ne več kot en veliki in en mali koveček za obleko.

Učni predmeti na tem zavodu so posebno izbrani za ženske. Poleg navadnega gospodinjstva se podučuje tudi druge predmete, kateri imajo stik z ženskimi poklicem.

Nadaljne potrebne informacije se dobe v gl. uradu te organizacije ali pa pri gđ: Elsa Butler, Division of Foreign Born Women Y. W. C. A., 600 Lexington Ave., New York.

PLEMENSKA VOJNA Z BOMBAMI.

Chicago, Ill. — Pred domom advokata William B. Austina je počela zopet bomba, ki je povzročila, da so na profeju popokale vse žije v oknih. Da ni bilo večje škode, se je zahvaliti, da je napadalec dejal palčico činamita pregloboko pod težke kamenite stopnice. Pok je bil izredno močan in slikti ga je bilo skoraj v okrožju ene milje. Austin prebiva sredi Lake Shore Drive, kjer so naseljeni bogati ljudje. Takoj po razstrelbi so prihitali prestrašeni ljudje na ulico, ker niso vedeli, kaj se je zgodilo. Austin je dejal po razstrelbi: "Mislim, da je bil napravljen potkus, da me ostrajajo, ker sem oddal neko hišo v najem zamorski zakonski dvojici. Tam so položili že dvakrat bombe."

"V nedeljo, je zapel telefonski zvonec in neki glas je vprašal:

"Ali boste odpovedali zamorskim stanovnikom?"

"To je moja zadeva," sem odgovoril. "Posestvo je moje in lahko storim z njim, kar hočem. Stanovniki so pošteni ljudje."

"Ali hočete spraviti proč te ljudi?"

"Kdo ste?"

"Pb teh besedah je obesil slušalo. Moji stanovniki so edini zamoreci, ki prebivajo v tem bloku, toda sodim, da v bližini živi veliko zamorcev."

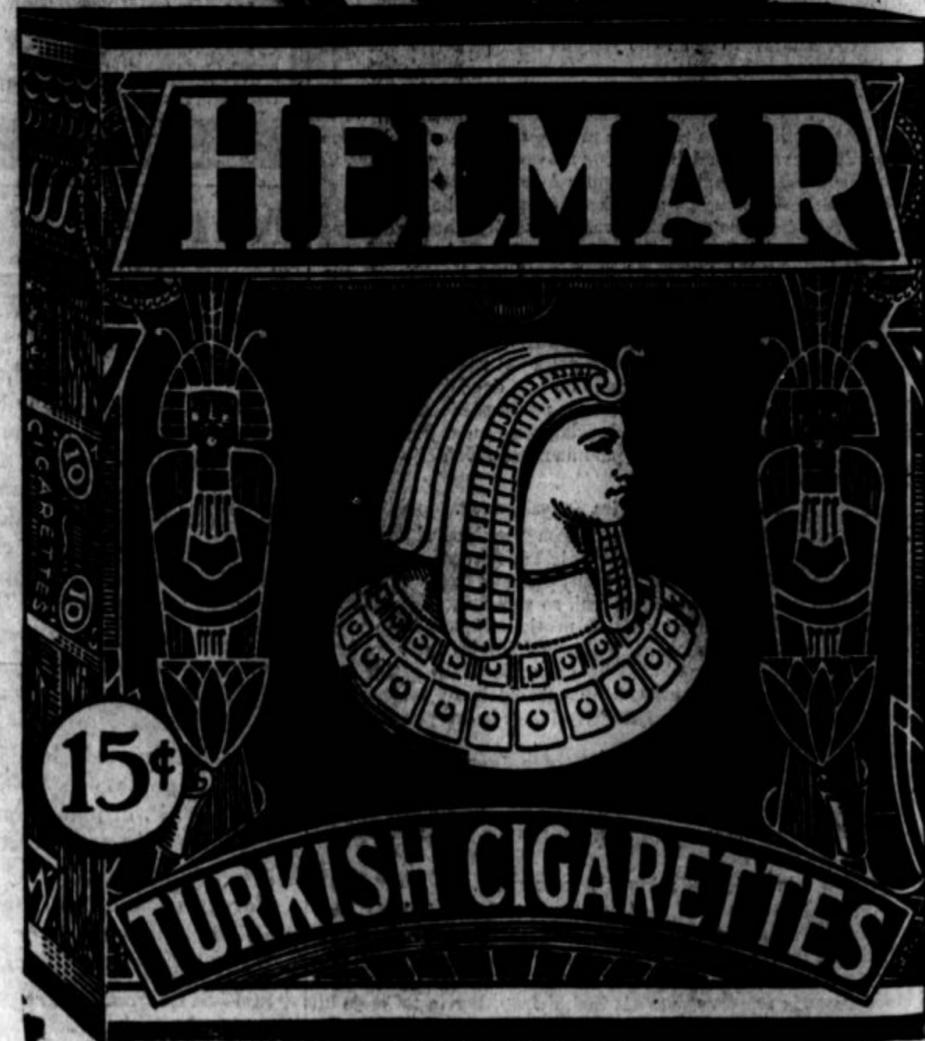
Austin je razpisal pet sto dolarjev nagrade za tistega, ki odkrije bombnega napadaleca na njegov dom, in sto dolarjev za odkritje napadaleca na hišo, v kateri prebiva zamorska zakonska dvojica.

ŽRTVE STRELE.

Pittsburgh, Pa. — Strela je udarila v oder na clairtonskem igrišču, pod katerim so nekateri ljudje iskali zavetje pred nevihto. Mrtva sta obležala dva dečka v starosti od 13 do 15 let. Poškodbe so pa zadobili trije drugi dečki, ki so jih prepeljali v bolnišnico.

100%
Pravi
Turški
Tobak

Ali vidite to Helmar škatljico?

Ta je slavna kjerkoli se cigareti kade.

All ste že opazili vrste mož, ki kade Helmarice. Poslušajte jih kaj pripovedujejo o Helmaricah.

Zapomnite—Helmarice so 100% pravega turškega—najmilijšega in najboljšega tobaka za cigarete.

Sicer pa ne pozabite "zavojni" cigareti so veliko cenejši od Helmaric.

Smaragos

Izdelovatelji najfinejše vrste turških in egiptovskih cigret po vsem svetu.

Quality-Superb